

Türk Milletinin Geçmişine De Geleceğine De Gül Atan Vahabzade

İbrahim ATABEY

Türk Yurdu Mart 2009 Cilt: 29 | Sayı : 259

Türk Dünyasının ulu sesi, yaşayan en büyük şairi Bahtiyar Vahabzade, 13 Şubat 2009 tarihinde, Bakû'deki evinde hayatını kaybetti. Seksen dört yaşındaydı. 16 Ağustos 1925 tarihinde, Azerbaycan'ın Şeki şehrinde doğan Vahabzade, 1947 yılında Bakü Devlet Üniversitesi Filoloji Bölümünden mezun oldu ve aynı bölümde öğretim üyesi olarak çalıştı. 1980 yılında Azerbaycan İlimler Akademisi üyeliğine seçilen Vahabzade, 1990 yılında emekli olmuştu.

Eserleri birçok dile tercüme edilen Vahabzade'nin, bir kısmı Türkiye'de de basılmış çok sayıda şiir kitabı, bilimsel kitap, monografi, piyes ve makalesi vardır. Türkiye'de yayınlananlar arasında Ömürden Sayfalar, Soru İşareti, Şiirler, Vatan Millet Ana Dili gibi eserler sayılabilir.

Genel olarak Türk milletinin, özellikle de Azeri Türklerinin sıkıntılarını işlediği eserlerini yıllarca ancak yurtdışına kaçırarak yayınlatabilen Vahabzade, Azeri Türkçesini olağanüstü güzellik ve yetkinlikte kullanmıştır. Şiirlerini, halkın duygu ve düşüncelerini dile getirecek tarzda, onlardan uzaklaşmadan yazan Vahabzade, ona çok

yakışan "halk şairi" unvanıyla anılıyordu. Eserlerinde özgürlük, yurt sevgisi, din gibi temaların yoğun olarak işlendiği görülür.

Vahabzade, hayatın geçiciliğini, eserlerin kalıcılığını en güzel biçimde Vaktinde adlı şiirinde kendisi için söylemiştir:

"Ömrün uzun olsun." -dediler bana
Gelen ki, gidecek, ya hız, ya da geç
Bu ömür kimseye gerek değilse
Benim kendime de gerek değil, hiç. (Vahabzade 2002: 50).

Vahabzade, ömrünü "hürriyet mücadelesi" ile geçirmiş, böylece onun hayatı başkaları için gerekli olmuştur. O, 1960'lı yıllarda başlayan bu mücadelesinin semeresini bir parça görmenin mutluluğunu, Azerbaycan'ın 1991 yılında bağımsızlığını kazanmasıyla yaşamış; 1995'te kendisine "İstiklal Nişanı" verilmesiyle de bu mutluluğu perçinlenmişti. Ne yazık ki bunlar yeterli değildi. Güney Azerbaycan hâlâ bağımsız değildi. Ömrünün sonuna kadar da bunu dile getirmiş ve bu dile getirişlerde, bu uğurda birçok sıkıntı çekmiştir.

1959 yılında yazdığı ve Sovyetler Birliği ile İran arasında parçalanan Azerbaycan'ı anlattığı Gülüstan adlı şiirden dolayı iki yıl boyunca üniversitedeki görevinden uzaklaştırılan Vahabzade, bu şiirinde,

Öz sivri ucuyla bu lelek[1] gelem[2]
Deldi sinisini Azerbaycanın.
Başını galdırdı, ancag dembedem
Kesdiler sesini Azerbaycanın.
O güldü kağıza[3] gol çeken[4] zaman,
Gıydı üreklerin[5] hicran sesine.
O güldü hakk için daim çarpışan
Bir halgın tarihi faciesine. (www.vahabzade.net)

dizeleriyle acısını dile getirmiş;

Hanı bu ellerin merd oğulları?
Açın bereleri[6], açın yolları.
Bes hanı bu esrin öz Koroğlusu-
Gılinc Koroğlusu, söz Koroğlusu? (www.vahabzade.net)

diye sormaktan da kendini alamamıştır. Sorusunun cevabını, yine kendi mücadelesi içinde bulmak mümkündür. Bu asrın öz Koroğlusu da, kılıç Koroğlusu da söz Koroğlusu da Türk milletidir. Buna rağmen seksen dört yıllık meşakkatli hayatı, müdahale etmesi gerekenlerin umursamazlığı, duyarsızlığı zaman zaman umutsuzluğa kapılmasına yol açar ve aynı şiirde şöyle haykırır:

Editörden tarafından yazıldı.

Pazartesi, 13 Şubat 2012 15:49 - Son Güncelleme Pazartesi, 13 Şubat 2017 10:24

Goy eysin başını vüqarlı[7] dağlar,
Matemi başlandı böyük bir elin.
Mersiye söylesin ahar[8] bulaglar[9],
Ağılar çağırın[10] bu gün gız, gelin!.. (www.vahabzade.net)

Vahabzade mücadele adamıdır, pes etmek ona yakışmaz, umutsuzluğa kapılmaz; bir çıkış yolu arar, bulur ve yine aynı şiirde olduğu gibi gürül gürül akar:

Bir uçaydım bu çırpınan yelinen,
Govuşaydım dağdan aşan selinen,
Ağlaşaydım uzag düşen elinen.
Bir göreydim ayrılığı kim saldı,
Ölkemizde kim gırlıdı, kim galdı" (www.vahabzade.net)

Vahabzade sadece şair değil, aynı zamanda devlet adamıdır. 1980-2000 yılları arasında beş defa milletvekili seçilen Vahabzade'de, şiir tadında bir devlet adamlığı görülür.

Vahabzade, şairlik ve devlet adamlığının yanında bilim adamıdır. Onun öğretim üyesi olarak Türk Dili hakkında yaptığı araştırma ve incelemeler, verdiği dersler, Türklük âleminin ufkunu aydınlatacak niteliktedir. O; şairlik ve devlet adamlığında olduğu gibi bilim adamlığında da -bilimin keskin kılıcını, doğruluğunu göz ardı etmeden- "Türk Birliği"ni savunmuş, bunu sağlamada Türk Dilinin ne kadar kudretli olduğunu ortaya koymuş, aydınlarımızı uyarmıştır. Şu sözleri, bunu açıkça göstermektedir:

"Daha XIX. Asırda Gaspıralı'nın ortaya koyduğu 'Dilde, Fikirde, İşte Birlik' ideasının ne kadar önemli olduğunu bu gün daha fazla hissediyoruz. Fakat yazıklar olsun ki o zamandan 120-130 yıl geçmesine rağmen bu gün o ideanın önemini bizim bir çok aydınlarımız bile tam manasıyla anlayabilmiş değiller. İlginç olan, o zamandan bu yana geçen uzun süre içinde Rus İmparatorluğu terkinde olan Türk halklarının başına bin bir türlü oyun açmış, onları Sibiryaya çöllerine sürmüş, toplu katliam yapmış, alfabelerini değiştirmiş, kendi dillerini yasaklamış, Türkistan gibi büyük Türk Yurdunda yaşayan aynı millete farklı adlar vermiş. Fakat buna rağmen Rus İmparatorluğunun asıl maksadını anlayamayan bazı aydınlarımız bu gün bile Gaspıralı'nın ortaya koyduğu birlik çağrısına duyarsızlık gösteriyorlar. Gaspıralı'nın ideasını hayata geçirmek için ilk önce Türk halkları arasında alfabe birliğini gerçekleştirmeliyiz. Çünkü alfabe birliği olmadan dil birliği olmaz. Dil birliği olmadan fikir birliği olmaz, fikir birliği olmayınca iş birliği de mümkün değil." (Vahabzade 2002: 209).

Bahtiyar Vahabzade, "Türk Birliği"nin bilimsel yönlerini anlatarak sadece aklımıza hitap etmemiş, şiirleriyle de ifade ederek gönlümüze, ruhumuza işlemiştir. O, hayalleriyle, eserleriyle özellikle Azerbaycan ile Türkiye arasında köprü işlevini görmüştür. Onun, Cavanşir Guliyev tarafından bestelenen Azerbaycan-Türkiye adlı şiiri, bunun en güzel örneklerindendir:

Bir ananın iki oğlu,
Bir amalın[11] iki golu.
O da ulu, bu da ulu
Azerbaycan-Türkiye.
Dinimiz bir, dilimiz bir,
Ayımız bir, ilimiz bir,
Eşgimiz bir, yolumuz bir
Azerbaycan-Türkiye.
Bir milletik, iki devlet
Eyni arzu, eyni niyyet.
Her ikisi cümhuriyyet
Azerbaycan-Türkiye.
Birdir bizim her halımız
Sevincimiz-melalımız.
Bayraglarda hilalımız
Azerbaycan-Türkiye.
Ana yurdda-yuva gurdum,
Ata yurda könül verdim.
Ana yurdum, ata yurdum
Azerbaycan-Türkiye.

(www.vahabzade.net)